

ORIGINAL RESEARCH PAPER

An analysis of teachers' lived experiences of implementing the fundamental transformation document in elementary schools

Akram. Hamidi Nasrabad

Department of Educational Sciences, Farhangian University, P.O.Box 14665-889, Tehran, Iran

ABSTRACT

Keywords:

Fundamental Transformation Document
Lived Experiences
Teachers
Elementary

1. Corresponding author
✉ hamidinasrabad@cfu.ac.ir

Background and Objectives: This study was conducted with the aim of analyzing the lived experiences of teachers from the implementation of the Fundamental Transformation Document in elementary schools in Birjand city. Teachers' experience refers to all their perceptions, feelings, impressions, and interpretations of how the Fundamental Transformation Document (131 implementation strategies) was implemented. This study was conducted with the understanding of the importance of human lived experience in assessing the current situation and identifying deficiencies and gaps that result in non-implementation or defects in the implementation of the Fundamental Transformation Document as a constitutional document. **Methods:** In this study, the phenomenological method was used to understand their lived experiences. The participants in the study were selected from the community using purposive sampling, a number of 16 teachers with more than ten years of work experience until theoretical saturation was reached. The data collection tool was in-depth and semi-structured interviews. Data analysis was performed using the Claise method and MaxQDA software. **Findings:** Finally, the results showed that teachers have limited knowledge of the fundamental transformation document and only define it in terms of 6 general areas, but they are confused and have difficulties in implementing them. **Conclusion:** Implementing the fundamental transformation document requires taking the necessary knowledge, attitude, and skill measures to increase knowledge and belief and take practical action to effectively implement it.

ISSN (Online): 2980-7948

DOI: 10.48310/jcdr.2025.18615.1127

Received: 2025-03-13 Reviewed: 2025-04-03 Accepted: 2025-04-06 pp: 91-100

Citation (APA): Hamidi Nasrabad, A. (2025). An analysis of teachers' lived experiences of implementing the fundamental transformation document in elementary schools. *Journal of research in curriculum studies*, 4(2), 91-100.

 <https://doi.org/10.48310/jcdr.2025.18615.1127>

واکاوی تجارب زیسته معلمان از اجرایی سازی سند تحول بنیادین در مدارس ابتدایی#

مقاله پژوهشی / مروری

اکرم حمیدی نصرآباد

۱. گروه آموزش علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران

چکیده

زمینه و اهداف: این پژوهش با هدف واکاوی تجارب زیسته معلمان از اجرایی سازی سند تحول بنیادین در مدارس ابتدایی سطح شهر بیرجند انجام شد. تجربه معلمان به کلیه ادراکات، احساسات، برداشتها و تفاسیر آنها از نحوه اجرایی شدن سند تحول بنیادین (۱۳۱ راهکار اجرایی) اطلاق می شود. این پژوهش با درک اهمیت تجربه زیسته انسان در ارزیابی وضعیت موجود و شناسایی کمبودها و خلأهایی که منتج به عدم اجرا یا نقص در اجرای سند تحول بنیادین به مثابه یک سند قانون اساسی می شود. **روش ها:** در این پژوهش از روش پدیدارشناسی برای شناخت تجارب زیسته آنها استفاده شد. مشارکت کنندگان در پژوهش برحسب جامعه با استفاده از نمونه گیری هدفمند تعداد ۱۶ نفر از معلمان با سابقه کاری بالای ده سال تا رسیدن به اشباع نظری انتخاب شد. ابزار گردآوری داده ها، مصاحبه های عمیق و نیمه ساختاریافته بود. تحلیل داده ها با استفاده از روش کلازی و با نرم افزار MaxQDA صورت گرفت. **یافته ها:** در نهایت نتایج نشان داد که معلمان نسبت به کم و کیف سند تحول بنیادین آشنایی محدودی دارند و صرفاً در قالب ۶ ساحت کلی آن را تعریف می کنند؛ ولی در اجرای آنها دچار ابهام و اشکال هستند. **نتیجه گیری:** اجرایی سازی سند تحول بنیادین نیازمند انجام اقدامات دانشی، نگرشی و مهارتی لازم جهت افزایش دانش و باور و اقدام عملی در تحقق اثربخش آن است.

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید

DOI:

10.48310/jcdr.2025.18615.1127

واژه های کلیدی:

سند تحول بنیادین

تجارب زیسته

معلمان

دوره ابتدایی

۱. نویسنده مسئول

hamidinasrabad@cfu.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۳-۱۲-۱۴۰۳ تاریخ بازنگری: ۰۳-۰۱-۱۴۰۴ تاریخ پذیرش: ۰۶-۰۱-۱۴۰۴ شماره صفحات: ۹۱-۱۰۰

COPYRIGHTS

©2025 Akram. Hamidi Nasrabad. This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution (CC BY 4.0), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, as long as the original authors and source are cited. No permission is required from the authors or the publishers.

مقدمه و بیان مسئله

نظام آموزشی کشور ایران در چند دهه گذشته علیرغم تلاش‌های بسیار مسئولین و دست‌اندرکاران نظام آموزش و پرورش با چالش‌های جدی روبرو بوده است و برای برطرف کردن این چالش‌ها و با توجه به تأکیده‌های مقام معظم رهبری (مدظله العالی) پیرامون ایجاد تحوّل بنیادین در نظام آموزشی، سند تحوّل بنیادین آموزش و پرورش در شش زیر نظام راهبری و مدیریت، برنامه درسی، تربیت معلم و تأمین منابع انسانی، تأمین و تخصیص منابع مالی، تأمین فضا، تجهیزات و فناوری و پژوهش و ارزشیابی تدوین شد. در سند تحوّل بنیادین، مدرسه رکن اصلی نظام آموزشی و جلوه‌ای از تحقق مراتب حیات طیبه، کانون عرضه خدمات و فرصت‌های تعلیمی و تربیتی، زمینه‌ساز درک و اصلاح موقعیت توسط دانش‌آموزان و تکوین و تعالی پیوسته هویت آنان براساس نظام معیار اسلامی است. در نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران، مدرسه محلی مناسب برای عرضه بایدها و نبایدهای نظام آموزش و پرورش رسمی و عمومی برای دانش‌آموزان و مبتنی بر ارزش‌های اسلامی و ملی محسوب می‌شود و در این مدرسه معلم همان هدایت‌کننده و اسوه‌آمین و بصیر در زمینه‌های اعتقادی، عبادی، اخلاقی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی و مؤثرترین عنصر در تحقق اهداف و مأموریت‌های نظام آموزش و پرورش است (Sobhani, 1400).

از سوی دیگر نیز آموزش و پرورش به مهمترین مسائل که شامل نداشتن سیاست‌های اصولی برای حفظ، نگهداری و ارتقای کیفی و شغلی نیروی انسانی، تمرکز اداری قابل توجه و تنگناهای اداری، عدم ارائه آموزش‌های ضمن خدمت با کیفیت مطلوب، بی‌توجهی به سبک یادگیری و ویژگی‌های شخصیتی شاگردان، یکسان بودن روش‌ها و امکانات آموزش با نیازهای اقتصادی- اجتماعی جامعه، غیراستاندارد بودن فضای آموزشی، عدم استفاده پیوسته و پویا از وسایل کمک آموزشی، عدم تحقق هدف‌ها و مأموریت‌ها، دشوار شدن برنامه‌ریزی و بودجه‌بندی به علت رشد متناسب منابع با نیازهای کمی و کیفی آموزش و پرورش، ضعف توان علمی و تخصصی معلمان و فقدان آموزش‌های تخصصی و دستمزد، نبود شبکه تبادلات علمی تخصصی و کم‌توجهی به قلمرو حرفه‌ای - تخصصی مدیریت و رهبری آموزشی و غیره نیز دچار است (Pahang, 2016) که همه این مسائل افراد را به فکر فرو می‌برد که دلیل آن چیست؟ از دلایل مهم آن می‌توان به کیفیت مدارس و عدم تلاش آنها برای اجرایی‌سازی سند تحوّل بنیادین اشاره کرد. از آنجایی که در جمهوری اسلامی ایران، سند تحوّل بنیادین آموزش و پرورش به مثابه قانون اساسی برای همه تحولات همه جانبه و دراز مدت به تصویب رسیده است و در دستور کار وزارت آموزش و پرورش قرار گرفته است و کلیه برنامه‌ریزی‌ها در نظام تعلیم و تربیت کشور با محوریت این سند صورت می‌گیرد (Heydari, 2018) توجه به اجرایی‌سازی آن در کلیه شش نظام اصلی تعریف شده آن مورد تأکید است.

سند تحوّل بنیادین آموزش و پرورش در هفت فصل، مقدمه، بیانیه ارزش‌ها، بیانیه مأموریت، چشم‌انداز، هدف‌های کلان، راهبردهای کلان، هدف‌های عملیاتی و راهکارها و چارچوب نهادی و نظام اجرایی تحوّل بنیادین آموزش و پرورش تنظیم شده است.

در صفحه ۳ سند، سخنانی از رهبر معظم انقلاب ذکر شده است که شامل دو بخش است. بخش نخست آن انتقاد از وضع موجود آموزش و پرورش است: ما در آموزش و پرورش احتیاج به تحوّل داریم. آموزش و پرورش کنونی کشور ما، ساخته و پرداخته فکر ما و برنامه‌های ما و فلسفه ما نیست، بنای کار بر آن فلسفه‌ای نبود که ما امروز دنبال آن هستیم (Fundamental Transformation of Education, 2013).

بخش دوم سخنان ایشان مربوط به ضرورت تحول و دگرگونی در نظام فعلی آموزش و پرورش ایران است. تحول یک کلمه است؛ لکن در پشت این وجود لفظی، در پشت این کلمه، یک دنیا کار نهفته است. بهترین و برجسته‌ترین فکرها باید بنشینند برای آموزش و پرورش طراحی کنند، باید فلسفه آموزش و پرورش اسلامی واضح باشد و براساس این فلسفه افق آینده آموزش و پرورش کشور روشن باشد. معلوم باشد ما دنبال چه هستیم و کجا می‌خواهیم برویم و براساس آن خط‌کشی بشود، برنامه‌ریزی بشود و راه‌ها مشخص بشود. ما به این احتیاج داریم، آموزش و پرورش باید از روزمرگی بیرون بیاید. این اساس حرف است.

نارضایتی شخص اول مملکت اسلامی، از وضعیت آموزش و پرورش مهمترین عامل تدوین سند تحولات بنیادین به شمار می‌رود. برای بررسی و مطالعه تجارب زیسته اجرایی‌سازی سند تحول بنیادین توجه به کلام رهبری و تأکید ایشان مورد تأکید است که بدانیم تا به اکنون برای اجرایی شدن آن چه کرده‌ایم و خود را در چه مرحله‌ای از اجرایی شدن آن می‌دانیم و قصد داریم به کجا برسیم. در این بین مدیران و معلمان به عنوان مجریان کف مدرسه نقش اساسی و مهمی به‌ویژه در زیر نظام راهبری و مدیریت سند تحول بنیادین دارند. لذا جویا شدن تجارب زیسته آنها با توجه به بر زمین ماندن قریب به ۱۲ سال از مطرح شدن سند تحول و ارائه راهکارهای آنها برای اجرایی شدن بهتر این سند جامع مورد تأکید و ضروری است.

برنامه‌ریزی جهت ارتقاء سطح کمی و کیفی نظام تعلیم و تربیت به منظور ساختن نیروی انسانی تحول‌آفرین و تحقق بخش آرمان‌های علمی و تربیتی نظام جمهوری اسلامی ایران یکی از مهمترین مأموریت‌های وزارت آموزش و پرورش به شمار می‌رود؛ لذا به منظور تحقق این امر مهم سند تحول بنیادین آموزش و پرورش ایران تدوین شد و به تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی رسید. سند مذکور به عنوان نقشه راه و چشم انداز نظام تعلیم و تربیت رسمی تلقی شده و اصول و ارکان آن برای مسئولین و برنامه‌ریزان مربوطه لازم‌الاجرا است و کلیه برنامه‌ریزی‌ها در نظام تعلیم و تربیت کشور بایستی با محوریت این سند صورت گیرد (Sepidnameh, 2017).

در راستای این امر، مقام معظم رهبری نیز در دیدار جمعی از معلمان سراسر کشور در تاریخ ۱۳۹۱/۲/۱۳ بر لزوم عملیاتی شدن سند تحول تأکید داشتند و تأکید کردند که بایستی یک برنامه‌ریزی دقیق براساس بن‌بند این سند انجام بگیرد. در میان عوامل و عناصر تأثیرگذار بر اجرای دقیق و صحیح سند تحول، نقش مدیران مدارس و معلمان مورد تأکید است. لذا مطالعه تجارب زیسته اجرایی‌سازی سند تحول بنیادین در مدارس با تأکید بر نقش مدیران و معلمان به منظور شناخت وضع موجود میزان اجرایی شدن سند و چگونگی راه‌های تسهیل اجرایی شدن سند، ضروری به نظر می‌رسد تا نسبت به وضع موجود و مطلوب اجرایی شدن با توجه به منطقه استان خراسان جنوبی شناخت لازم را کسب کرد و به تبع آن موانع احتمالی اجرایی نشدن آن را مرتفع کرد.

پیشینه پژوهش

در بررسی پیشینه پژوهشی داخلی، اکثر محققان به بررسی محتوایی سند تحول پرداخته‌اند و برخی محدود از محققان از جمله گل‌صنم‌لو و همکاران (Gol Sanam Lo & et al, 2021) اسلامیان و همکاران (Islamian & et al, 2014)، آزاد (Azad, 2019) و نوید ادهم (Navid Adham, 2013) به برخی از مشکلات اجرایی سند تحول پرداخته‌اند و موانع ساختاری اجرای سند را به صورت پراکنده مورد بررسی قرار داده‌اند.

صمدی (Samadi, 2021) در تحقیقی با عنوان "تبیین چالش‌های اجرای سند تحول بنیادین آموزش و پرورش براساس روش فراترکیب" به این نتیجه رسید که سند تحول بنیادین آموزش و پرورش علیرغم نقاط قوت و ظرفیت‌های فراوان با چالش‌های سیاست‌گذاری، مفهومی، مدیریتی، قانون‌گذاری و اجرایی مواجه است.

صمدی (Samadi, 2021) در تحقیقی با عنوان "شناسایی ظرفیت‌های مغفول سیاستی سند تحول بنیادین آموزش و پرورش به روش فراترکیب" به این نتیجه رسید که ظرفیت مغفول سیاسی به باورمند نبود سیاست‌گذاران به پدیده تحول، استفاده نکردن بهینه از ظرفیت نهادهای فراقوه‌ای، ضعف نگاه آینده‌نگرانه، ضعف پاسخگویی و تعهد به اجرا مربوط است. جلالی و همکاران (Jalali, 2021) در تحقیقی با عنوان "الگوی ارزشیابی مبتنی بر شایستگی براساس سند تحول بنیادین در مدارس متوسطه سما" نشان داد می‌توان از سند تحول بنیادین مؤلفه‌های اصلی و فرعی ارزشیابی مبتنی بر شایستگی در نظام آموزش و پرورش را استخراج و استفاده کرد.

سبحانی و همکاران (Sobhani, 1400) نیز در تحقیقی با عنوان "بررسی پیامدهای حاصل از مدرسه تراز با رویکرد سند تحول بنیادین" به این نتیجه رسیدند که برای بهبود وضعیت مدارس و ارتقای مدارس تراز می‌توان از طریق بهبود مدرسه توانمندسازی و یادگیری خود راهبر با توجه به مؤلفه‌های شناسایی شده برای آنها اقدام کرد.

اخلاقی و همکاران (Akhlaghi, 2019) نیز در مقاله‌ای با عنوان "آینده‌پژوهی اجرای اهداف سند تحول بنیادین آموزش و پرورش در افق ۱۴۰۴" به این نتیجه رسیدند که در افق پیشرو، اجرا و پیاده‌سازی سند با چالش‌های اساسی از سوی نهادها و بازیگران روبه‌رو می‌شود و نهاد متولی (شورای عالی آموزش و پرورش) لازم است با ایجاد مفاهیم سیاستی و سازگاری نهادی زمینه ایجاد توافق و هماهنگی بیشتر را فراهم آورد.

نظریور (Nazarpour, 2017) نیز در تحقیقی با عنوان "معماری محیط‌های یادگیری بر پایه سند تحول بنیادین آموزش و پرورش" به این نتیجه رسید که در طراحی معماری فضاهای آموزشی و برنامه‌ریزی زیر نظام تأمین فضا، تجهیزات و فناوری با اهداف سند تحول بنیادین آموزش و پرورش همخوانی چندانی ندارد.

لذا براساس نتایج پیشینه موجود در داخل کشور با توجه به اینکه تاکنون مؤلفه تجارب زیسته اجرایی‌سازی سند تحول بنیادین با تأکید بر زیر نظام راهبری و مدیریت سند شناسایی و تبیین نشده است، پژوهش حاضر می‌تواند در توسعه و پیشبرد اجرایی‌سازی سند تحول بنیادین در مدارس خراسان جنوبی نقش مهمی داشته باشد. لذا مسئله اصلی که در این پژوهش به آن پرداخته خواهد شد؛ عبارت است از این که معلمان از اجرایی‌سازی سند تحول بنیادین چه تجارب زیسته‌ای دارند؟ آیا تجارب آنها برای تسهیل اجرایی‌سازی سند تحول بنیادین قابلیت اجرا و اعتبار لازم برخوردار است؟

روش‌شناسی پژوهش

با توجه به ماهیت موضوع، روش پژوهش حاضر، روش کیفی است. در واقع برای نشان دادن تجارب مدیران ناگزیر به مراجعه به سطوح عمیق زندگی کاری آنان هستیم و باید در فرصت و شرایط مقتضی پژوهش، درک آنان از سند تحول بنیادین و چگونگی اجرای آن در مدارس را بررسی کنیم. روش‌شناسی کیفی به پژوهشگر اجازه می‌دهد تا به داده‌ها نزدیک شود و از طریق جنبه‌های تحلیلی و مفهومی تبیین را از خود داده‌ها بدست آورد. رویکرد کیفی از نظر حساسیت خاص به شرح حال افراد و تجربه زیسته آنان و تفسیری بودن آن کمک شایانی به طرح این مطالعه خواهد کرد. همچنین این امکان را برای معلمان نیز فراهم می‌کند که خود را آزادانه بیان کنند و شنیده شوند (Zakai, 2008).

جامعه آماری پژوهش شامل کلیه معلمان مدارس ابتدایی استان خراسان جنوبی در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ است که از طریق نمونه‌گیری هدفمند ۱۶ نفر از آنها جهت مصاحبه انتخاب شدند. نمونه‌های مورد پژوهش به نسبت معلمان مدارس سطح شهر بیرجند خواهند بود که به روش نمونه‌گیری هدفمند تا رسیدن به اشباع نظری انتخاب شد و برای گردآوری اطلاعات از مصاحبه عمیق بهره گرفته شد.

برای جمع‌آوری داده‌ها از مصاحبه نیمه سازمان یافته استفاده شد و تا اشباع داده‌ها ادامه داشت و پس از ضبط مصاحبه، متن آنها تهیه و مضامین اصلی و فرعی آن استخراج شد. معیارهای ورود به این مطالعه عبارتند از: تمایل به شرکت در بررسی و اظهار احساسات درونی خود در مورد اجرایی سازی سند تحول بنیادین، حضور در دوره رهبران تحول، داشتن سابقه کاری بالای ۱۰ سال در سمت آموزگاری در مدارس ابتدایی شهر بیرجند بود. ضمناً روایی سؤالات پژوهش مورد تأیید چند تن از اساتید گروه علوم تربیتی دانشگاه بیرجند قرار گرفت.

شیوه‌های گردآوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها

در چارچوب این راهبرد روش پدیدارشناسی توصیفی با استفاده از روش هفت مرحله‌ای کلایزی (۱۹۷۸) با استفاده از نرم افزار MaxQDA مناسبترین روش برای گردآوری داده‌های این پژوهش تشخیص داده شد.

پژوهش پدیدارشناسانه توصیف معانی تجربی است، درست به همان صورتی که در زندگی با آنها برخورد می‌شود. الگوی کلایزی شامل هفت مرحله است که عبارتند از: ۱) خواندن دقیق همه توصیف‌ها و یافته‌های مهم شرکت‌کنندگان ۲) استخراج عبارت‌های مهم و جمله‌های مرتبط با پدیده ۳) مفهوم بخشی به جمله‌های مهم استخراج شده ۴) مرتب‌سازی توصیف‌های شرکت‌کنندگان و مفاهیم مشترک در دسته‌های خاص ۵) تبدیل همه نظرات استنتاج شده به توصیف‌های جامع و کامل ۶) تبدیل توصیف‌های کامل پدیده به یک توصیف واقعی خلاصه و مختصر و ۷) معتبرسازی نهایی است.

یافته‌ها

سؤال اول: تجارب زیسته شما به عنوان آموزگار از اجرایی سازی سند تحول بنیادین چیست؟

مدرسه به عنوان مرکز یاددهی - یادگیری و معلم و دانش‌آموز به عنوان محور اصلی از جایگاه ویژه‌ای در نظام آموزشی برخوردار هستند که عمده‌ترین فعالیت آموزشی در کلاس درس، توسط معلم صورت می‌گیرد. بنابراین مشارکت فعال معلمان و تلاش و تحول‌خواهی آنها به عنوان عنصری سازنده و فکور منجر به افزایش کیفیت آموزش خواهد شد (Azimi & et al. 2023). لذا در پاسخ به سؤال بالا طبق مصاحبه‌های صورت گرفته با نمونه تحقیق در قالب جدول زیر به صورت نمونه چند مورد از متن مصاحبه همکاران و نحوه استخراج کدهای باز و محوری و انتخابی بیان شده است تا مسیر نتیجه‌گیری مشخص‌تر شود.

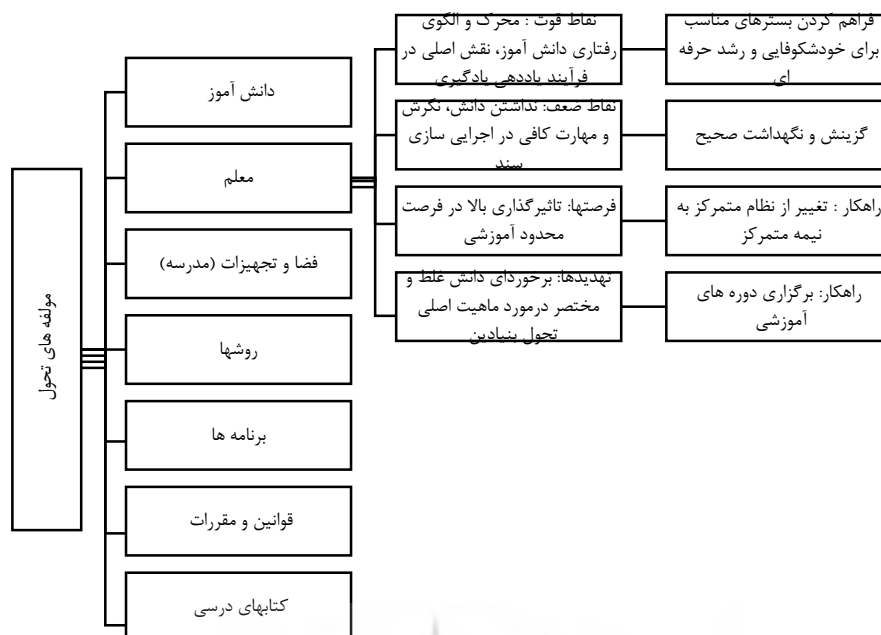
مصاحبه‌ها با تعداد ۱۶ نفر از معلمان با سابقه کاری بالای ده سال تا رسیدن به اشباع نظری ادامه یافت که به صورت نمونه در قالب جدول زیر تنظیم شده است:

جدول ۱. مقوله‌ها و کدهای شناسایی شده

کد	متن مصاحبه	استخراج عبارت- های مهم	مفهوم بخشی به جمله های مهم	تبدیل توصیف واقعی مختصر
۸	من در اولین دوره رهیاران تحول در شهریور ۱۴۰۱ شرکت کردم؛ دوره خیلی خوبی بود و باعث شد من سند تحول را فقط ساحت‌های شش‌گانه آن نبینم.	دوره‌های آموزشی	جهان‌شمولی سند تحول	جامعیت سند
۳	سند تحول بنیادین به نظر من سند جامعی است؛ اما از آنجایی که ما همیشه خودمان را دست کم گرفته‌ایم و فکر می‌کنیم فقط نظریه‌های روانشناسان خارجی معتبر است خودمان را باور نداریم.	غرب‌گرایی علمی	خودباختگی علمی	بومی‌سازی علمی
۵	سند تحول بنیادین باید به همه ذی‌نفعان آموزشی معرفی شود حتی والدین نیز اهمیت این سند را درک کنند.	آگاهی عمومی	درک جمعی	هم‌افزایی همگانی
۹	در مدرسه ما همکاران و حتی خود من سند تحول را فقط همان شش ساحت معروف می‌دانستیم و صرفاً شاید در طول سال یک یا دوبار یک درس را منطبق بر هر ۶ ساعت درس دادیم.	اجرای سند همیشه و همه جا	عدم رفع تکلیف و حساسیت در اجرای سند تحول	اجرای دائمی و دقیق سند
۱۰	به نظر من اول باید دانش لازم در مورد سند را به همکاران انتقال دهیم و بعد نگرش آنها را به سمت مهم و کارآمد بودن سند هدایت کنیم که بدانند و حتی دیگر کشورهای غربی نیز آگاه شوند که می‌توانند آنها ما را الگوی خود کنند.	افزایش آگاهی نسبت به سند	تغییر دانش و نگرش نسبت به سند	معرفی جهانی سند
۱۱	نگاه سند چند جانبه و جهان شمول است و به نظر من می‌تواند پاسخگوی نسل حاضر باشد؛ اما باید کشف و تحلیل شود.	پاسخگوی نسل‌ها	جهان‌شمولی سند	شناخت عمقی سند
۱۲	در اجرای سند تحول بنیادین بایستی مشارکت جمعی حاکم شود. اگر کلیه ارکان‌ها اهمیت سند را درک کنند به اجرای زودتر و اثربخش‌تر آن کمک خواهد شد.	مشارکت جمعی	هم‌افزایی عمومی	اجرایی‌سازی همگانی سند
۳	در اجرای سند همه باید همدل با هم باشند و واقعاً بخواهند با اجرا کردن سند ایرادات موجود را رفع کنند	همدلی همگانی	پذیرش درونی سند	اعتقاد قلبی اجرایی‌سازی سند

تحلیل داده‌ها با استفاده از روش کلایزی و با نرم‌افزار MaxQDA صورت گرفت. در نهایت نتایج نشان داد که معلمان نسبت به کم و کیف سند تحول بنیادین آشنایی محدودی دارند و صرفاً در قالب ۶ ساحت کلی آن را تعریف می‌کنند و در اجرای ساحت‌ها نیز دچار ابهام و اشکال هستند.

سؤال دوم: بین اجرایی‌سازی سند تحول بنیادین با نقش معلم چه ارتباطی وجود دارد؟ (تدوین نقشه مفهومی)
به منظور تدوین نقشه مفهومی از روش کدگذاری انتخابی استفاده شد. برای این هدف، با مشارکت اعضای نمونه و دو نفر از متخصصین برنامه‌ریزی درسی، مقولات شناسایی شده در قالب نمودار زیر دسته‌بندی شد و در نهایت براساس رویکرد SWOT الگوی نهایی پژوهش شکل گرفت.

نتیجه گیری

تحول اساسی در هر جامعه در گروه متحول شدن نظام تعلیم و تربیت آن جامعه است و محور اصلی تحول و توسعه نظام تعلیم و تربیت بهبود مهارت و کیفیت کار معلمان و شناخت آنها از هدف تحول است. معلمان به عنوان پایه گذاران اندیشه های علمی، مبلغان ارزش های اجتماعی و الگوهای رفتاری دانش آموزان هستند و حرف اول را در تربیت منابع انسانی می زنند و هیچ شغلی چون معلمی به این اندازه تأثیرگذار در جوامع مختلف نبوده است. لذا تغییر دانش، نگرش و مهارت های معلمان در مسیر تحول از ضروریات است زیرا این سند با هدف ارتقای اخلاقی، اعتقادی، علمی و هنری دانش آموزان تدوین شده است. اهداف اصلی این سند شامل تربیت انسان های متعهد به اسلام و مبانی انقلاب اسلامی، ارتقای سطح علمی، فرهنگی و اجتماعی دانش آموزان، استفاده از روش های نوین تدریس و ارزشیابی مستمر است. برای اجرای این سند، نقشه راهی تدوین شده است که شامل بخش های مختلفی از جمله کلیات، بازآرایی برنامه های زیرنظام ها، اجرا و نظارت می شود.

موتور محرکه اجرایی سازی این سند ارزشمند معلمان هستند. معلمان باید بدانند که در شرایط متحول جهانی زندگی می کنند و بایستی فکر و عمل و توان خود را در مسیر یادگیری مداوم و تحول خواهی در نظام آموزشی بگذارند و دانش آموزان را نیز افرادی بی جان در نظر نگرفته و آنها را در مسیر حیات طیبه و رسیدن به شخصیت متعادل و موزون در راستای اهداف سند تحول بنیادین هدایت و همراهی کنند (Ansari, 2017).

در نهایت طبق موارد بیان شده در جدول بالا و با توجه به دقت نظر در طراحی و تنظیم سند تحول بنیادین می توان ادعا کرد که اگر شناخت دقیق و اصولی نسبت به این سند ارزشمند توسط معلمان صورت گیرد و به دنبال آن نگرش و خودباوری نسبت به داشتن یک تعلیم و تربیت اثربخش به پشتوانه اجرایی سازی سند در باور و رفتار معلمان اتفاق افتد می توان زمینه تحولات آموزشی در سطح کشوری و بین المللی را پیش بینی کرد به گونه ای که دیگر کشورهای غربی به دنبال الگویی از نظام تعلیم و تربیت ما باشند و ما را سرلوحه اقدامات خودشان کنند و این دور از انتظار نیست؛ زیرا

نگاه همه جانبه که سند تحول بنیادین به فراگیر و نحوه آموزش وی دارد در هیچ نظریه روانشناسانه غربی به این شکل قابل مشاهده نیست.

لذا شناخت تجارب زیسته معلمان که به عنوان مجریان اصلی در کلاس درس حاضر هستند به درک وضعیت موجود و تلاش برای رساندن آنها به وضعیت مطلوب از نظر دانشی و نگرشی و رفتاری را به وجود می آورد. با توجه به تأکید رهبر معظم انقلاب اسلامی نیز تحول نباید در حد یک کلمه باقی بماند؛ بلکه باید در تمام ابعاد نظام آموزشی صورت گیرد و این نیازمند همکاری و هم افزایی جمعی کلیه ذی نفعان آموزشی از والدین تا سازمان های دولتی و مردم نهاد را شامل می شود.

رسانه های رسمی و غیررسمی نیز می توانند با معرفی هر چه بیشتر سند تحول بنیادین و ابعاد مختلف آن زمینه تغییر نگرش مطلوب را در معلمان فراهم کند هرچند اجرایی سازی دوره رهبران تحول نیز توسط قرارگاه اجرایی سازی سند تحول بنیادین نیز شایسته تقدیر است و با ایجاد شبکه سازی های صورت گرفته در مسیر تغییر و شناخت بیشتر سند تحول بنیادین در حال تلاش است که در مصاحبه های صورت گرفته با معلمان نیز به نقش و اهمیت آن اشاره شد. در پایان پیشنهاد می شود که مقدمات اجرایی سازی ۱۳۱ راهکار اجرایی سند تحول بنیادین را از دوره پیش دبستانی برنامه ریزی کرده و معلمان را در مسیر اجرایی آن هدایت نمایم؛ زیرا معلمان به عنوان اصلی ترین مجریان سند در کلاس درس نقش پیامبرگونه و اثربخشی دارند که جایگزینی برای آنها در هیچ زمانی تصور نمی شود.

مشارکت نویسندگان

فقط نویسنده در نگارش مقاله نقش داشته است.

تشکر و قدردانی

از تمامی معلمان عزیزی که در اجرای این پژوهش ما را یاری نموده اند، تشکر و قدر دانی می نمایم.

تعارض منافع

«هیچ گونه تعارض منافع توسط نویسندگان بیان نشده است»

References:

- Akhlaghi, A, Saleh Sadekpour, B, Navid Adham, M. (2019). Future study of the implementation of the goals of the document of fundamental transformation of education in the horizon of 2025. Strategic studies of public policy (strategic studies of globalization), 10(34), 56-80. [In Persian].
- Ansari, H, Qaraei Asgoi, M. (2017). Document of the fundamental transformation of the future research product. National conference of new achievements of the world in education, psychology, law and social cultural studies. [In Persian].
- Azad, S (2019), the problems of implementing the fundamental transformation document from the words of the principals (obstacles that have appeared on the path of the transformation document), School Management Development, No. 6, 1-4 [In Persian].
- Azimi, R, Namdari Pejman, M, Hosseini, S. (2023). Analyzing the process of professional development based on the lived experiences of the teachers. Educational and school studies, 13(1), 37-53. [In Persian].

- Fundamental Transformation of Education (2013). Ministry of Education and Supreme Council Cultural revolution.[In Persian].
- Gol Sanam Lo, M, Naimi, E, Khorsandi Taskoh, A, Shariati, S. (2021). Designing a model of a good teacher based on the document of the fundamental transformation of education. *Basij strategic studies*, 24(90), 179-222. [In Persian].
- Heydari, M, Badiyan, R, Najafi, M (2018), Analysis of the place of self-management in the fundamental document of the transformation of education and training, *Research on Islamic Education and Training Issues*, Year 27, New Period, Number 42, pp. 161-185[In Persian].
- Islamian, H, Jahanbakhshi, M, Rahmani, M (2014), an analytical look at the challenges of implementing the document of fundamental transformation in education, the first international conference on management, economics, accounting and educational sciences. [In Persian].
- Jalali, K, Taleb, Z, Hashemi, S (2021), evaluation model based on competence based on the fundamental transformation document in Sama secondary schools, *Jundishapour Education Development Journal*, Quarterly of the Center for Studies and Development of Medical Sciences Education, year 12, pp. 155[In Persian].
- Navid Adham, M (2013), managerial requirements of fundamental transformation in education, *culture strategy*, volume 5, number 17-18, pp. 295-323[In Persian].
- Nazarpour, M (2017), Architecture of learning environments based on the document of fundamental transformation of education, management and planning in educational systems, period 11, series 21, number 2, pp. 209-229[In Persian].
- Pahang, N, Mahdiyun, R, Yari Qoli, B (2016), Identifying the factors affecting the quality of schools and examining its current situation: mixed research, *school management*, volume 5, number 1, pp. 173-193[In Persian].
- Samadi, M (2021), explaining the challenges of implementing the document of fundamental transformation of education based on the metacombination method, *Public Policy Quarterly*, Volume 7, Number 4, pp. 319-330[In Persian].
- Samadi, M (2021), Identifying the neglected political capacities of the document of fundamental transformation of education and training in a meta-combination method, *scientific quarterly of strategic studies of public policy*, volume 12, number 43, pp. 81[In Persian].
- Sepidnameh, B, Farastkhah, M, Rahmani, J (2017), Science and Religion Discourse in the Document of Fundamental Transformation of Education, *Socio-Cultural Development Studies Quarterly*, Volume 6, Number 4, pp. 9-34[In Persian].
- Sobhani, M, Shahrakipour, H, Sharifi, A (1400), Examining the results of Taraz school with the approach of fundamental change document, *Association of Sociology of Education*, Volume 7, Number 2, pp. 289-298[In Persian].
- Zakai, M. (2008) *Theory and Method in Qualitative Research*, *Social Sciences Quarterly*, No. 7. [In Persian].